

Konferencja naukowa „Polsko-łużycko-niemieckie kontakty kulturalne” w Katowicach, 7.–8. października 2016

W dniach 7 i 8 października 2016 roku w gościnnych murach Biblioteki Śląskiej w Katowicach odbyła się konferencja naukowa poświęcona polsko-łużycko-niemieckim kontaktom kulturalnym. Organizatorami konferencji były Instytut Filologii Germańskiej oraz Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego, a także Stowarzyszenie im. Wilhelma Szewczyka i goszcząca uczestników Biblioteka Śląska.

Zgromadzonych w Sali Benedyktyńce gości przywitał i konferencję otworzył Dyrektor biblioteki, prof. zw. dr hab. Jan Malicki. Następnie głos zabrali prof. zw. dr hab. Grażyna Barbara Szewczyk (Prezes Stowarzyszenia im. Wilhelma Szewczyka i pracownik Instytutu Filologii Germańskiej UŚ), dr hab. Zbigniew Feliszewski (Zastępca Dyrektora ds. naukowych Instytutu Filologii Germańskiej UŚ) oraz dr hab. Mariola Szymczak-Rozlach (Dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej UŚ).

Jak poinformowała pani prof. Grażyna Szewczyk, konferencja zorganizowana została również dla uczczenia 100. rocznicy urodzin Jurija Brězana. To właśnie ten łużycki pisarz stał się tematem większości referatów pierwszego dnia konferencji.

Otwierające obrady wystąpienie Józefa Zarka (Uniwersytet Śląski w Katowicach) poświęcone zostało obrazowi pisarza „w najnowszym ujęciu” Tomasza Derlatki, który uznał Jurija Brězana za autora wybitnego w górnołużyckiej literaturze i poświęcił mu wiele miejsca w swojej książce „Powieść z Górnych Łużyc: historia, poetyka, ideologia”. Według Józefa Zarka Derlatka dość krytycznie ocenia początki pisarskiej działalności Brězana, natomiast pozytywnie wartościuje kolejne jego powieści (zwłaszcza cykl o Krabacie) przypadające na środkowy okres twórczości autora, a jednocześnie na złoty okres powieści górnołużyckiej.

Z kolei Dietrich Sołta (Instytut Łużycki w Budziszynie) przedstawił światopogląd Jurija Brězana w kontekście przemian politycznych i społecznych w Niemczech (pod nieobecność Autora referat odczytała Nina Nowara-Matusik). Natomiast Marek Kryś (Uniwersytet Śląski w Katowicach) swój referat poświęcił adaptacjom prozy Brězana na przykładzie filmu „Die schwarze Mühle”, główny akcent kładąc na różnice pomiędzy faktami zawartymi w książce a adaptacją filmową.

Dwa kolejne wystąpienia dotyczyły kwestii języka pisarza. Tadeusz Lewaszkiwicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przedstawił skromne jak dotychczas badania nad językiem i stylem górnołużyckiej twórczości Jurija Brězana. W swoim referacie autor uwzględnił również licznie pojawiające się w górnołużyckich gramatykach i słownikach cytaty z utworów Brězana, ilustrujące zjawiska językowe we współczesnej górnołużycczyźnie. Renata Bura (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) zaprezentowała natomiast bogatą i stanowiącą istotne tworzywo językowe frazeologię zawartą w powieści „Salowčenjo”. Analiza tej warstwy języka pokazała, że Brėzan korzysta zarówno z zasobu należącego do normy frazeologicznej, ale dość często stosuje warianty i innowacje, a ponadto używa wielu frazeologizmów nieodnotowanych w górnołużyckich słownikach, co sprawia, że jest cennym źródłem ich poznania.

W ostatnim w tej części wystąpieniu Piotr Pałys (Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu) przedstawił Jurija Brězana jako działacza społecznego i politycznego, przede wszystkim zaś jako organizatora brygad pracy Serbskeje młodźiny w Jugosławii w latach 1946–1948.

Bohaterem popołudniowej sesji stał się łużycki poeta, tłumacz i dziennikarz – Benedikt Dyrlich. Wygłosił on referat na temat aktualnych łużycko-polsko-niemieckich kontaktów literackich i kulturalnych w związku z wydaniem antologii „Bawülon”. Wystą-

pieniu Benedikta Dyrlicha towarzyszyła prezentacja zdjęć z różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych i spotkań poety z ludźmi kultury w Polsce oraz w innych krajach słowiańskich. Twórczość poety stała się następnie tematem referatu Grażyny Szewczyk, która niezwykle ciepło przedstawiła motyw Łużyc „w poetyckich światach” Dyrlicha.

Pierwszy dzień konferencji zakończył wieczór autorski Benedikta Dyrlicha, który poprowadził Maciej Szczawiński – pisarz, krytyk literacki, publicysta i redaktor Radia Katowice. Uczestnicy spotkania mogli usłyszeć nie tylko utwory Dyrlicha (w wykonaniu samego poety oraz prowadzącego spotkanie Szczawińskiego), ale również liczne związane z Polską wspomnienia poety.

Drugi dzień konferencji poświęcony został polsko-łużyckim kontaktom kulturalnym. Rozpoczynający obrady Janusz Wójcik (Opole) przedstawił kontakty poetyckie Opolan i Serbołużyczan w kontekście dwóch ważnych wydarzeń kulturalnych, czyli Najazdu Poetów na Zamek Piastów Śląskich i Święta Poezji Serbołużyckiej. Z kolei Monika Blidy (Uniwersytet Śląski w Katowicach) swój referat poświęciła związanemu z Polską Antonowi Nawce. Ten łużycki pisarz, tłumacz i redaktor wyróżniony został w Polsce m.in. odznaką „Zasłużony dla kultury polskiej”.

Tematem dwóch ostatnich wystąpień konferencyjnych była problematyka łużycka pojawiająca się na łamach polskich czasopism. I tak Michał Skop (Uniwersytet Śląski w Katowicach) przedstawił sprawy łużyckie w katowickim czasopiśmie „Odra” (1945–1950), zaś Ilza Kowol (Uniwersytet Śląski w Katowicach) w dwutygodniku „Poglądy”.

Katowicka konferencja miała ciekawą formułę, a jej kameralny charakter sprawił, że była znakomitym forum wymiany poglądów. Wystąpieniom towarzyszyła żywa i ciekawa dyskusja. Niewątpliwą zaletą konferencyjnych obrad była też przyjazna atmosfera stworzona przez Gospodarzy.

Renata Bura